

25^η Μαρτίου 1821

Σεβασμιώτατε, Άγιοι Πατέρες, κύριε Αντιδήμαρχε, κ. Πρόεδρε του τοπικού συμβουλίου, εκλεκτοί προσκεκλημένοι της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκπρόσωποι των σωμάτων ασφαλείας, αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι, αγαπητά μας παιδιά.

Βρισκόμαστε εδώ για άλλη μια φορά σήμερα, για να γιορτάσουμε μία από τις μεγαλύτερες γιορτές του Ελληνικού Έθνους. Μέρα ξεχωριστή, μέρα διπλής γιορτής. Του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου όπου ο Αρχάγγελος Γαβριήλ έφερε στην Παναγία το μήνυμα του λυτρωμού των ανθρώπων από το ζυγό της αμαρτίας' και του μεγάλου ξεσηκωμού των υπόδουλων Ελλήνων ενάντια στους Τούρκους. Δύο γιορτές που μας καθιστούν υπερήφανους, αφού μας δίνουν ηγετική θέση ανάμεσα στους λαούς.

Η 25^η Μαρτίου συνοψίζει ό,τι μπορεί ν' αγαπήσει και να επιθυμήσει, ό,τι μπορεί ν' αποχτήσει και να διατηρήσει ένας λαός που ποτέ του δε λύγισε, δεν υπέκυψε και κυρίως ποτέ δε λησμόνησε την ιστορία και την αποστολή του.

Καταστροφή κι ερήμωση απλώθηκε σε κάθε ελληνική γωνιά μετά την Άλωση της Πόλης το 1453. Οι εκκλησίες γέμισαν τζαμιά. Τα αρχαία μνημεία ερημώθηκαν. Τα σπίτια γυμνώθηκαν και τα σχολεία έκλεισαν. Ο δυνάστης κατακτητής πίστευε πως με τις διώξεις, τα μαρτύρια, τις σφαγές, τις λεηλασίες, το παιδομάζωμα, τους δυσβάσταχτους φόρους, την εξαθλίωση και την αγραμματοσύνη θα κατάφερνε και ψυχικά να σκλαβώσει τον λαό και να αφανίσει κάθε ελπίδα για ξεσηκωμό. Όμως δεν κατάφερε τίποτε απ' ό,τι υπολόγιζε, γιατί ο Έλληνας είναι γεννημένος να ζει ελεύθερα και ξέρει να υπερασπίζεται τα ιδανικά του κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες. Οι Έλληνες κατά τη μακροχρόνια σκλαβιά τους δεν έχασαν ποτέ το ψυχικό τους σθένος, δεν υποδούλωσαν το πνεύμα

τους. Πιστεύοντας σε μια θρησκεία που διδάσκει τις υψηλότερες αρχές και σκοπό της ανθρώπινης φύσης δε σταμάτησαν να διευρύνουν (όσο τους επέτρεπε η σκλαβιά βέβαια) τον κύκλο των ιδεών τους. Δε λησμόνησαν ποτέ τα μεγάλα κατορθώματα των προγόνων. Δεν έπαψαν να περιμένουν τη μέρα της απολύτρωσης και γι' αυτό το συναίσθημα της μαζικής εθνικής ενότητας, μεγάλωνε συνέχεια.

Παρ' όλο που ο αδούλωτος ελληνικός λαός προσπάθησε να βρει στήριγμα στις Μ. Δυνάμεις, επεδίωξε βοήθεια από τις χώρες της Δύσης, στράφηκε στη Ρωσία, κατάλαβε πως δεν πρέπει η μοίρα ενός λαού να βασίζεται στις υποσχέσεις των μεγάλων, που δεν εξυπηρετούν τίποτε άλλο, παρά τα συμφέροντά τους. Έτσι, λοιπόν, άρχισαν οι Έλληνες μόνοι τους αυτό το μεγάλο έργο που δεν απέβλεπε σε τίποτα άλλο, παρά στην πολυπόθητη λευτεριά. Και να, ύστερα από 4 αιώνες αγωνίας και ελπίδων ο Ξάνθος, ο Σκουφάς και ο Τσακάλωφ ιδρύουν τη Φιλική Εταιρεία. Μια οργάνωση που σιγά σιγά και μυστικά όλοι οι Έλληνες γίνονται μέλη της. Πράκτορές της γυρίζουν παντού, εμψυχώνουν τους δειλούς, τονώνουν τους διστακτικούς, προτρέπουν τους γενναίους, συνεργάζονται με τους οπλαρχηγούς.

Πολλοί άνθρωποι τότε στα τρομερά χρόνια της σκλαβιάς, προτιμώντας πάνω απ' όλα την απόκτηση της ελευθερίας τους με κάθε τρόπο, εγκαταλείπουν τα σπίτια τους, τα χωριά τους και δημιουργούν την τάξη των κλεφτών. Παράλληλα δημιουργείται μια άλλη παρόμοια τάξη, οι αρματολοί. Έτσι πολλαπλασιάζονται οι ένοπλοι χριστιανοί που μάθαιναν τις πολεμικές τέχνες και ύψωναν το νου τους πάνω από την κατάσταση της δουλείας όπου βρίσκονταν.

Στις 25 Μαρτίου του 1821 λοιπόν στη Μονή της Αγίας Λαύρας μπροστά στους γονατισμένους πολεμιστές ο Επίσκοπος Παλαιών Πατρών Γερμανός όρκισε τους

οπληρχηγούς με σύνθημα «ελευθερία ή θάνατος». Αυτό το σύνθημα δεν έδινε περιθώρια για οπισθοχωρήσεις και δειλίες. Ίσως το πιο σημαντικό εκείνης της εποχής που βγήκε από το στόμα αγωνιστή ήταν αυτό που είπε ο Μακρυγιάννης: “πως δηλαδή χρειάζεται να περάσουμε από το «εγώ» στο «εμείς» και να πιστέψουμε πως λαοί μικροί, όπως οι Έλληνες, προχωρούν μπροστά μόνο όταν συντρίψουν το εγώ» και συνεχίσουν ως «εμείς»”.

Οι κληρικοί ευλογούν τους πολεμιστές και γίνονται αρχηγοί τους, οι λόγιοι διδάσκουν, οι έμποροι προσφέρουν τα πλούτη τους, οι ναυτικοί τα πλοία τους και όλοι μαζί οι Έλληνες τη ζωή τους.

Γίνονται μάχες πολύνεκρες. Αρχιερείς απαγχονίζονται, πρόκριτοι τουφεκίζονται, χωριά ολόκληρα καίγονται και γίνονται στάχτη αι ερείπια. Ο αγώνας ήταν μακροχρόνιος και τρισένδοξος. Τι να πρωτοθυμηθεί κανείς; Ποια σελίδα να πρωτοδιαβάσει; Πώς να μη γεμίσει περηφάνια όταν θυμηθεί τους αγώνες του Κολοκοτρώνη, του Καραϊσκάκη, του Ανδρούτσου, την αυτοθυσία του Διάκου, τα κατορθώματα του Μιαούλη, του Κανάρη, το χορό του Ζαλόγγου, το χρέος των Μεσολογγιτών;

Σ’ όλο αυτό το πανεθνικό γιορντάσι δεν μπορούσε να λείπει ο τόπος μας, η Χαλκιδική. Αν και τα βιβλία της ιστορίας που διδάσκονται στα σχολεία μας έχουν μια πολύ μικρή αναφορά.

Συνοπτικά θα αναφέρω ότι για πρώτη φορά οι Χαλκιδικιώτες μύηθηκαν στη Φιλική Εταιρεία το 1818 από τον Ιωάννη Φαρμάκη και στη συνέχεια με τη βοήθεια του Πολυγυρινού Ιωάννη Λογοθέτη – Παπαγεωργάκη, αρχιγραμματέα του Γρηγορίου του Ε’ και του ιεροδιακόνου Ιερόθεου η μύηση στη Φιλική Εταιρεία εξαπλώθηκε σε όλη τη Χαλκιδική. Μια Χαλκιδική που χάρη στα προνόμια, τη μορφολογία, αλλά και το Αγιώνυμο Όρος ήταν ο

καταλληλότερος τόπος για εξέγερση, αν και η Θεσσαλονίκη ήταν δίπλα και ο σημαντικότερος στρατιωτικός τουρκικός κόμβος μετά την Ανδριανούπολη. Έτσι λοιπόν στις 23 Μαρτίου 1821, μετά την άφιξη του πατριώτη Εμμανουήλ Παπά στη Μονή Εσφιγμένου αρχίζει ανεπίσημα ο αγώνας στη Χαλκιδική. Μετά από προετοιμασία και μικροσυγκρούσεις αρχίζει η Επανάσταση στη Χαλκιδική στις 17 Μαΐου στον Πολύγυρο. Επίσημα ευλογείται στις 31 Μαΐου στο Πρωτάτο των Καρυών από τον Επίσκοπο Μαρωνείας Κωνστάντιο. Μετά την εξέγερση του Πολυγύρου, θα ακολουθήσουν άγριες σφαγές στη Θεσσαλονίκη από τον Γιουσούφ Μπέη, αλλά και στη λίμνη Μπεσίκια (σημερινή Βόλβη).

Ο ενθουσιασμός των Ελλήνων επαναστατών συνεχίζεται απτόητος. Όμως τα πράγματα δυσκολεύουν όταν διατάζεται ο Μπαϊράμ Πασάς από τον Σουλτάνο να συνδράμει στην καταστολή της εξέγερσης στη Χαλκιδική. Ο πολυάριθμος τουρκικός στρατός θα κινηθεί εναντίον των επαναστατημένων. Έτσι οι Έλληνες θα νικηθούν στη μάχη των Βασιλικών, της Αγίας Αναστασίας και του Εγρί Μπουτζιάκ. Επιτυχίες σημείωσαν οι Έλληνες στη μάχη στο «Λαμνί» και στον «Πρόβλακα», όπου τους σταμάτησαν και τους απώθησαν.

Μετά τη μάχη της Αγίας Αναστασίας οι εξεγερμένοι θα συγκεντρωθούν στις «Πόρτες» στο αυλάκι της Ποτίδαιας υπό την αρχηγεία του Εμ. Παπά και του Μεγάλου Γιαννιού. Κάποιοι θα οχυρωθούν στον Πρόβλακα για να σταματήσουν την είσοδο των Τούρκων στο Άγιο Όρος. Στο αυλάκι της Ποτίδαιας θα σημειωθούν επιτυχίες των Ελλήνων εναντίον των Τούρκων. Η πιο σημαντική μάχη θα είναι αυτή της «Μάχης των Ελών» ή του Αγίου Μάμαντος, όπου οι Έλληνες στις 18 Αυγούστου θα προκαλέσουν μεγάλες απώλειες στο εχθρικό στρατόπεδο. Μετά από αυτή την ήττα των Τούρκων θα ακολουθήσει η μάχη στο

«Μυριόφυτο», όπου εκεί οι Έλληνες επαναστάτες θα αποτύχουν οικτρά με πολλές ανθρώπινες απώλειες. Από το σημείο εκείνο και μετά ο κλοιός σφίγγει για τους εξεγερμένους. Ειδικά μετά την έλευση του νέου Τούρκου Διοικητή Μεχμέτ Εμίν, του γνωστού Λουμπούτ, του επονομαζόμενου Ροπαλοφόρου. Μετά από πολλές επιθέσεις των Τούρκων, στις 14 Νοεμβρίου γίνεται η τελική επίθεση όπου οι Τούρκοι περνούν το αυλάκι και εισχωρούν στην Κασσάνδρα. Θα ακολουθήσει ο μεγάλος «Χαλασμός» και θα ξεχυθούν τα τουρκικά στίφη στο εσωτερικό της χερσονήσου διαπράττοντας θηριωδίες που δε τις βάνει ο ανθρώπινος νους.

Μετά το Χαλασμό θα υποταχθούν και τα τελευταία προπύργια της Συκιάς και του Αγ. Όρους. Η ολοκληρωτική καταστροφή θα συνεχιστεί ως τα τέλη του Δεκεμβρίου του 1821, όταν ο Λουμπούτ θα εγκαταστήσει τουρκική φρουρά στην Ιερισσό και στο Άγιο Όρος, η οποία παρέμεινε έως το 1830.

Η συμβολή της Χαλκιδικής στην εδραίωση της Επανάστασης στη Νότια Ελλάδα ήταν πολύ σημαντική. Πέρα του ότι απασχόλησε για μεγάλο χρονικό διάστημα – σχεδόν 6 μήνες – πολλά τούρκικα στρατεύματα στην περιοχή, πολλοί Χαλκιδικιώτες αγωνιστές με τη θυσία και τον αγώνα τους συνέβαλαν στην δημιουργία του πρώτου ελληνικού κράτους. Ο Μπαϊράμ Πασάς καθυστέρησε παραπάνω από ένα μήνα στη Χαλκιδική και στη Θεσσαλονίκη προκειμένου να αντιμετωπίσει τους εξεγερμένους επαναστάτες. Αυτή η καθυστέρηση έδωσε το χρόνο στους οπλαρχηγούς Γκούρα και Δυοβουνιώτη να προετοιμαστούν καλύτερα και στη μάχη που δόθηκε στα Βασιλικά της Στερεάς Ελλάδας για να συντρίψουν το στρατό του Μπαϊράμ.

Είναι καιρός πλέον στα σχολικά βιβλία να αναφέρονται και οι Αποστολάρas Βασιλείου, Στάμος Χάψας, Κων/νος

Δουμπιώτης, Βασίλης Αθανασίου, Ιωάννης Λογοθέτης – Παπαγεωργάκης, Γιαννιός Χατζηχριστοδούλου, Αθανάσιος Βλαχομιχάλης, Κωνσταντίνο Ευθυμίου (από την Αρναία), Κωνσταντίνο Αθανασίου (Αρναία) και τόσοι άλλοι που πλήρωσαν με τη θυσία τους την ελευθερία της πατρίδας μας. Είναι επιτακτική ανάγκη μετά από τόσες θυσίες και ποταμό αίματος να γίνει ιστορική αποκατάσταση στα σχολικά βιβλία και να συμπεριληφθεί με νέα κεφάλαια η προσφορά του τόπου μας, της Χαλκιδικής, στην Επανάσταση του 1821.

Σήμερα που γιορτάζουμε με βαθιά ικανοποίηση και ιστορική αναπόληση την ιερή μνήμη όλων των αγωνιστών του '21, ας τους υποσχεθούμε πως θα αποτελούν για μας αρχή και κανόνα ζωής που θα διαποτίζουν με το φρόνημά τους, τους μεγάλους εθνικούς μας οραματισμούς. Ας τους υποσχεθούμε ότι δε θα τρομάξουμε και δε θα φοβηθούμε σε όλα αυτά που προσπαθούν να μας περάσουν με τα διάφορα μέσα τους. Ο αγώνας τους θα είναι για μας όρκος τιμής και ανδραγαθίας και η μεγάλη κληρονομιά θα διατηρείται από μας σαν κόρη οφθαλμού, γιατί: «Πατρός τε και μητρός και των άλλων προγόνων απάντων, τιμιώτερον και αγιώτερον εστίν η πατρίς».

Ζήτω η 25^η Μαρτίου 1821

Ζήτω η αθάνατη Ελλάδα μας

Βέρα Σερασίδου

Νηπιαγωγός – Ειδική Παιδαγωγός

Προϊσταμένη 2^{ου} Νηπιαγωγείου Αρναίας